

Zelf composteren, een zaak van lange adem.

De Rosendaelsche Golfclub kiest ervoor om zelf te composteren.

In deze editie van Greenkeeper besteden we wederom aandacht aan composteren en dan is het zeker interessant om te kijken hoe je dat als golfbaan zelf kunt oppakken. Nu is dat makkelijker gezegd dan gedaan, want er zijn weinig banen die zelf hun blad composteren. Een van de banen die heel bewust kiest voor zelf composteren is de Rosendaelsche Golfclub.

Je weet nooit wat je koopt

De belangrijkste reden van de Rosendaelsche om zelf te composteren is waarschijnlijk ingegeven door het feit dat je nooit precies weet wat je koopt. Alleen als je zelf composteert, weet je dat de composten die je op je kostbare green verwerkt geen zware metalen of andere onregelmatigheden bevatten. Hoofdgroenkeeper Chris Wagener erkent wel dat hij voor zijn principiële houding hard moet werken, want zelf composteren kost veel tijd en werk. In het totaal gaat het om een cyclus van vijf jaar.

Blad

De Rosendaelsche is een bosbaan, vandaar dat er ieder jaar nogal wat blad van de baan wordt gehaald. Het is precies dit blad wat gecomposteerd wordt. Nadat het blad met een opraapwagen is verzameld, wordt het op een grote hoop vlakbij de machineloods gegooid. Deze hoop wordt vervolgens een aantal jaren omgezet. Dit gebeurt drie jaar op een rij. En in het vierde jaar wordt het halfgecomposteerde bladafval gemengd met oude stallmest in een verhouding 5 op 1 (blad / mest).

Het mengsel wordt dan weer een jaar opzij gezet en vervolgens in het vijfde jaar gemengd met zwarte grond (vijf bakken compost op een bak zwarte grond). Daarna wordt het aldus ontstane mengsel in een 50/50 verhouding gemengd met puur zand. Het gaat hier om zand met een pH-waarde van 4 tot 5.

Om deze compost en het blad om te zetten, gebruikt de Rosendaelsche een landbouwkraan. Wagener: "Op zich is zo'n landbouwkraan niet echt makkelijk, want je moet hem altijd aan een tractor koppelen. Maar het is natuurlijk wel zo dat we het omzetten van de compost altijd in de winter doen en dan heb je tractoren genoeg voorhanden."

Zand erover

Als de compost gemengd is met het zand dan is een kant-en-klare dressgrond ontstaan. Om het mengsel nog beter te mengen wordt het mengsel in een Rink dresswagen geschept. En met

behulp van de transportband van de dresswagen in de schuur gedraaid.

De dressgrond die dan bij Wagener in de schuur ligt is bijna helemaal vrij van onregelmatigheden. Om de laatste steentjes en takjes eruit te halen worden twee zeeftransportband-combinaties gebruikt die achter elkaar gezet worden. De compost wordt op de eerste grove zeef geschept en door een band naar een tweede fijnere zeef gebracht.

Een tweede band werpt het zand in de dresswagen.

In een dag

De Rosendaelsche drest de greens twee maal per jaar met ongeveer één kuub per green van 500m². Wagener: "Wij willen alles in een dag erop hebben. Dus op een mooie droge dag beginnen we 's ochtends vroeg zodat we al om 10 of 11 uur kunnen starten met het invegen met het net." Wagener

ziet het wel zitten om nog vaker te dresen, maar dat zou dan waarschijnlijk een investering betekenen in een cyclodresser. Dan zou je makkelijk naar vijf keer dresen per jaar kunnen gaan.

Toekomst

Zoals gezegd is de Rosendaelsche al vele jaren bezig met zelf composteren, maar Wagener vraagt zich af of hij dit nog lang kan volhouden. Wagener: "In de toekomst zou bijvoorbeeld de beschikbaarheid van goede oude stalmest roet in het eten gooien." Wagener wil geen varkensmest (teveel koper) of paardenmest (teveel schimmels en broei).

Jaar	Activiteit
1	Blad op stapel zetten
2	Omwerken
3	Omwerken
4	Doormengen met stalmest (5 op 1)
5	Doormengen met zwarte grond (5 op 1) Doormengen met zand
6	Verwerken als dressgrond

Het team van de Rosendaelsche golfclub. v.l.n.r. Chris Wagener, Al Bury, Marco Mooren, Mario Wijnhuizen, Jan-Willem Gerritsen, Richard Kempkens